

MALÅ KOMMUN
Málágen Kommuvdna
Samisk Förvaltning

Handläggare
Ulrika Renström

Datum
2017-10-03
Ert datum
2017-06-28

Vår beteckning
2017.184/00
Er beteckning
Ku2017/01534/DISK

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
Enheten för diskrimineringsfrågor

103 33 STOCKHOLM

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande Nästa steg? – förslag för en stärkt minoritetspolitik

Sveriges Minoritetspolitikens mål är att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjlighet till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så de hålls levande.

Delområden har varit:

- diskriminering och utsatthet
- inflytande och delaktighet
- språk och kulturell identitet

Utifrån detta kom lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk 2010.

En lagstiftning som utgår från rättigheter och inte behov.

Nu har det kommit en utredning som har haft till uppgift att analysera minoritetspolitiken, se över minoritetslagen och utreda några särskilda frågor.

Den nya utredningen har gjort två bedömningar när det gäller minoritetspolitikens övergripande inriktning:

1. Minoritetspolitiken bör integreras bättre inom andra politikerområden
2. Utifrån delmålen bör det satsas mer på språk och kulturell identitet språkrevitalisering och ungdomars delaktighet bör prioriteras.

3.7 Behov av mer kunskap om eventuella skillnader mellan könen

Bedömning: Det saknas kunskap kring skillnader i levnadsvillkor mellan kvinnor och män som tillhör de nationella minoriteterna. De studier som finns tyder på att kvinnor som tillhör nationella minoriteter är särskilt utsatta.

Förslag: Regeringen bör överväga att ge den nya jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att i sin verksamhet särskilt beakta de nationella minoriteternas situation.

Kommentar: Inget att anmärka över förslaget.

4.2.2 En stärkt medvetenhet om minoritetspolitiken

Förslag: Det bör införas en skyldighet för samtliga landets kommuner och landsting att anta dokumenterade mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet, av vilka ska framgå hur de ska följas upp. Kommuner och landsting bör även vara skyldiga att på begäran lämna uppgift om dessa mål och riktlinjer till uppföljningsmyndigheten. Kommuner och landsting bör även vara skyldiga att göra de kartläggningar som behövs för det minoritetspolitiska arbetet.

Kommentar: Förslaget påverkar kommunen och kommunens ansvar över att det ska finnas dokumenterade mål tydliggörs. Regeringen föreslår att tillsätta 100 000:- under en mandat period för att jobba med detta. I övrigt inget att anmärka över förslaget.

4.2.3 En tydligare informationsskyldighet

Bedömning: Utformningen av bestämmelsen om skyldighet för förvaltningsmyndigheter att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt minoritetslagen ger kommuner och landsting ett för stort tolkningsutrymme.

Förslag: Skyldigheten i 3§ minoritetslagen att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter bör göras ovillkorlig för alla kommuner och landsting. Bestämmelserna bör förtydligas med att informationen avser Även det allmännas ansvar. Vidare bör skyldigheten avse såväl minoritetslagen som föreskrifter lagen hänvisar till.

Kommentar: Förslaget påverkar kommunen och Malå kommun bör titta på sin information utåt mot de övriga nationella minoriteterna.

4.3.3 Minoritetsorganisationernas förutsättningar behöver stärkas

Bedömning: Det finns ett stort behov av att stärka minoriteternas representanter, så att dessa kan spela den roll som är avsedd enligt minoritetslagen.

Förslag: Regeringen bör ge uppföljningsmyndigheten och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) ansvar för att stärka minoritetsorganisationernas förutsättningar att utöva inflytande genom utbildning och andra kunskapshöjande åtgärder.

Kommentar: Det kan behövas andra utbildningsinsatser än vad uppföljningsmyndigheten och MUCF kan sätta samman. Utbildningen måste kunna utformas utifrån ett samiskt perspektiv. Att man som kommun innan samråd skickar frågorna som ska behandlas.

4.3.4 Förutsättningar för barn och ungdomar bör beaktas särskilt

Bedömning: Barn och ungas behov av inflytande i minoritetspolitiken är centralt och måste beaktas vid alla de beslut som rör barn och unga som tillhör någon av de nationella minoriteterna.

Förslag: Det bör framgå av bestämmelsen i 5 § minoriteslagen att förvaltningsmyndigheterna särskilt ska beakta förutsättningarna för barn och unga som tillhör de nationella minoriteterna.

Kommentar: Hur hittar vi som kommun nya former för medborgardialog i syfte att få in ungdomarnas synpunkter över de frågor som berör dem.

4.3.5 Statsbidrag till nationella minoritetsorganisationer

Bedömning: Regeringen bör överväga att minst fördubbla statsbidraget till minoriteternas riksorganisationer. Sedan bidraget infördes har omfattningen av samråd på alla nivåer ökat kraftigt och kan dessutom förutses fortsätta att öka. Det ytterligare stöd för deltagande i samråd som lämnas till riksorganisationerna för den sverigefinska och tornedalska minoriteten saknar motsvarighet för den judiska och romska minoriteten.

Förslag: Statsbidraget till nationella minoriteters riksorganisationer bör minst fördubblas. Utöver detta bör det stöd som lämnas till Sverigefinländarnas delegation och Svenska Tornedalingars riksförbund – Tornionlaaksoalaiset (STR-T) höjas till 600 000 kronor årligen. Stöd för samrådsarbete bör även lämnas till lämpliga riksorganisationer som företräder den judiska och den romska minoriteten om 400 000 kronor vardera. Bidragsgivningen bör fortsättningsvis hanteras av lämplig myndighet med erfarenhet av bidragsgivning till det civila samhället.

Kommentar: De samiska riksorganisationerna är inte med i förordningen när det gäller fördelning av förslag på ökat statsbidrag och hamnar på sätt utanför. På sidan 114 nämns att 600 000 kr ska gå till samiska organisationer via Sametinget när det gäller samrådsarbete. Det är en snedfördelning av medel och skapar olika förutsättningar för de olika minoritetsorganisationerna. Vilket argument har utredningen för det?
Aina Negga kommenterar förslaget på ett liknande sätt.

4.4 Statsbidrag till kommuner i förvaltningsområde

Bedömning: Den nuvarande ordningen med statsbidrag för merkostnader i förvaltningsområde bör behållas. Den allmänna kostnadsutvecklingen gör att nivån på statsbidraget, vilket dessutom sänktes 2011, kan komma att behöva höjas i framtiden.

Kommentar: Det behövs mer medel. Inom vårt förvaltningsområde finns flera samiska språk att klara av att ge service på men vi har även svårt+ att hitta personal som kan språken både till äldreomsorg och förskola.

5.2 En nystart för uppföljning och samordning av minoritetspolitiken

Bedömning: Den nuvarande ordningen för samordning och uppföljning har brister. Det är helt uppenbart att ordningen inte i tillräcklig utsträckning har bidragit till att grundskyddet fått något större genomslag hos kommuner och landsting. Ordningen har inte heller varit tillräckligt effektiv med avseende på uppföljningen och återrapporteringen av tillämpningen av minoritetslagen. Det finns ett tydligt behov av förändring.

Förslag: Regeringen bör inrätta en särskild myndighet för uppdraget att följa upp, främja och samordna minoritetspolitiken. Uppdraget bör ligga på en myndighet i stället för på två. Regeringen bör i anslutning till inrättandet av myndigheten säkerställa att en analys av uppdragets inriktning och mål görs. Regeringen bör vidare överväga behovet av utökade resurser för uppföljning och samordning samt dessutom särskilt tydliggöra uppföljningsmyndighetens ansvar för främjande av minoritetspolitikens efterlevnad i hela landet.

Kommentar: I och med att två myndigheter idag jobbar med dessa frågor och statsbidraget har minskat för förvaltningskommunerna så ifrågasätter Malå Kommun anledningen till att en helt ny myndighet ska införas. Aina Negga och Katarina Popovic anser inte heller att det behövs en ny myndighet. Däremot stöder Malå Kommun förslaget om ökade resurser för uppföljning och samordning.

6.2.1 Stöd till förskolans huvudmän

Bedömning: Det finns ett behov av stöd till huvudmän i förskolan när det gäller nationella minoritetsspråk. Om förskolan på allvar ska kunna fylla en funktion i revitaliseringen av de nationella minoritetsspråken behöver stöd kring metodik, exempelvis s.k. språkbud, tas fram. Det finns även behov av stöd kring tillämpningen av de föreslagna nya bestämmelserna avseende kommuners skyldighet att erbjuda förskola på finska, meänkieli och samiska inom förvaltningsområden.

Förslag: Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att, i samråd med berörda myndigheter och organisationer, ta fram stöd om förskola på minoritetsspråk i förvaltningsområden, samt fortbildning och annat metodstöd för förskollärare och annan personal i förskolan som ska arbeta med språkrevitalisering.

Kommentar: Malå Kommun stödjer utredningens förslag.

6.3.2 En tydligare reglering av kommunernas skyldigheter

Bedömning: Den nuvarande regleringen i 17 § minoritetslagen kan ge utrymme för en alltför restriktiv tolkning och avspeglar varken lagstiftarens intentioner eller Sveriges internationella åtaganden. Regleringen bör förtydligas.

Förslag: Bestämmelsen om rätt att inom förvaltningsområdena erbjudas förskola bör förtydligas så att föreskriften att kommunen ska erbjuda "hela eller delar av verksamheten" ersätts med att kommunen ska erbjuda hela eller en väsentlig del av utbildningen i förskolan på minoritetsspråket. Motsvarande förtydligande bör göras avseende viss annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kap. skollagen, dock med beaktande av de särskilda förutsättningar som gäller för sådan verksamhet.

Kommentar: En reglering som kommer att påverka kommunen vid efterfrågan. En symbolisk närvaro av språket i förskolan är otillräcklig ifall föräldrar kommer med önskemål om samisk förskolan. Omfattningen måste vara sådan att den bidrar till att minoritetsspråken bevaras, utvecklas och förs vidare till nya generationer av användare. Här krävs en utredning om hur Malå kommun kan lösa en sådan förfrågan.

6.3.3 Synliggörande av efterfrågan

Förslag: Det bör införas en skyldighet för kommuner i förvaltningsområdena att uttryckligen fråga alla vårdnadshavare som ansöker om förskoleplats om de vill få erbjudande om plats i förskola på finska, meänkieli respektive samiska. Skyldigheten bör införas i lämplig utsträckning även för viss annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kap. skollagen. Kommunerna bör ha frihet att fullgöra skyldigheten på det sätt de själva bedömer lämpligast.

Kommentar: Att rutiner för anmälan till förskoleplats bör ses över så att skyldigheten uppfylls.

6.3.4 Förskola på minoritetsspråk ska erbjudas inom fyra månader.

Förslag: Skollagen bör förtydligas så att det framgår att kommuner inom förvaltningsområdena är skyldiga att erbjuda det barn vars vårdnadshavare begär det plats i förskola som bedrivs på finska, meänkieli eller samiska inom fyra månader från att vårdnadshavaren anmält önskemål

Kommentar: Malå kommun påverkas av förslaget och en översyn behövs i hur man kan möta förfrågan i förhållande till normal förskoleplats.

7.3 En tydligare reglering av kommuners skyldigheter

Bedömning: Bestämmelsen i 18 § minoritetslagen om kommuners skyldighet att erbjuda äldreomsorg på finska, meänkieli och samiska kan ge utrymme för en alltför restriktiv tolkning som inte avspeglar lagstiftarens intentioner. Regleringen behöver förtydligas. Äldres behov av omsorg på romani chib och jiddisch bör i större utsträckning beaktas av kommuner. Behoven inom äldreomsorgen rör mer än enbart frågan om språk. För många äldre är möjligheten att ha tillgång till och känna sig trygg i sin kultur minst lika betydelsefull. Detta bör avspeglas i lagstiftningen.

Förslag: Bestämmelsen om rätt för enskilda att inom förvaltningsområdena erbjudas äldreomsorg på finska, samiska och meänkieli bör förtydligas. Föreskriften att kommunen ska erbjuda "hela eller delar av verksamheten" på språket bör ersättas med att kommunen ska erbjuda äldreomsorg hela eller en väsentlig del av omsorgen på minoritetsspråket.

Rätten att erbjudas äldreomsorg på finska, meänkieli och samiska utanför respektive förvaltningsområde i den mån kommunen har tillgång till språkkunnig personal bör utsträckas till omsorg på romani chib och jiddisch. Kommuner utanför förvaltningsområdena bör vara skyldiga att sträva efter att erbjuda äldreomsorg på motsvarande nivå som den inom förvaltningsområdena.

Den särskilda regleringen av kommuners skyldighet att verka för tillgång till språkkunnig personal, enligt 5 kap. 6 § tredje stycket socialtjänstlagen, bör upphävas mot bakgrund av förslagen ovan samt förslaget i avsnitt 7.5.

Regleringen om språk bör kompletteras med en föreskrift för kommunen att inom ramen för verksamhet på minoritetsspråk särskilt beakta de äldres behov av att kunna upprätthålla sin kulturella identitet.

Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram vägledning kring bestämmelser om äldreomsorg på minoritetsspråk.

Kommentar: Kommunen påverkas och bör tillsätta en utredning om hur man kan möta behov av förändringen att väsentlig del av omsorgen ska genomföras på språket om förfrågan kommer. Att även titta på hur vi upprätthåller deras kulturella identitet.

Varför omfattar inte regeln om tillgång till personal även förskolan.

7.4 Biståndsbedömningen

Förslag: Det bör införas en skyldighet för kommuner i förvaltningsområdena att informera alla som ansöker om äldreomsorg om kommunens skyldighet att erbjuda äldreomsorg på minoritetsspråket. Kommuner bör ha frihet att fullgöra denna skyldighet på det sätt de själva bedömer lämpligast. Motsvarande skyldighet bör gälla rätten till äldreomsorg på minoritetsspråk utanför förvaltningsområden i den mån kommunen har möjlighet att erbjuda sådan omsorg. För att höja kunskapen hos de som arbetar med biståndsbedömning bör två mål läggas till i examensbeskrivning för socionomexamen.

Kommentar: Malå kommun bör titta över sina rutiner gällande biståndsansökningar gällande nationella minoritetsspråk.

7.5 En tydligare anknytning till sociallagstiftningen

Bedömning och förslag: Enskildas rätt till äldreomsorg på nationella minoritetsspråk bör regleras i socialtjänstlagen. Minoritetslagen bör i stället innehålla en hänvisning till regleringen. Utredningen lämnar förslag till en sådan reglering. Frågan om reglering av de nationella minoriteternas rättigheter inom äldreomsorgen kommer även behöva behandlas av den pågående utredningen Översyn av socialtjänstlagen.

Kommentar: Se tidigare anteckningar 7.3

1.3.11 Förbättrad uppfyllelse av läroplanernas målsättningar

Bedömning: Målet i skolans läroplaner om kunskap om de nationella minoriteterna uppfylls i allt för låg utsträckning.

Förslag: Regeringen bör ge Skolverket ett särskilt uppdrag att genomföra en riktad efterhandsgranskning av läromedel med avseende på hur de nationella minoriteterna och deras rättigheter framställs i läromedel som används i undervisning. Regeringen bör vidare överväga att ge Skolverket i uppdrag att utöka utbudet av utbildningsmaterial om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken.

Kommentar: Det är bra att läromedlen kvalitetssäkras.

2.3.11 Förbättrade kunskaper bland lärarna

Förslag: Regeringen bör se över möjligheterna att införa ett krav på kunskap om de nationella minoriteterna och deras rättigheter i examensmålen för förskollärare, grundskollärare och ämneslärare. Skolverket bör få i uppdrag att vidta kunskapshöjande insatser i skolan om de nationella minoriteterna. I uppdraget ska ingå att genomföra fortbildning kring de nationella minoriteternas historia, rättigheter och situation.

Kommentar: Det är bra att ett nationellt åttagande görs så att en gemensam och tydlig fortbildning genomförs för alla.

12.1 Språk som diskrimineringsgrund

Bedömning: Om regeringen införde en rätt att åberopa språk som diskrimineringsgrund skulle det i första hand innebära ett stärkt skydd mot diskriminering som har samband med språk, vilket också skulle kunna ha en positiv effekt för att hävde de nationella minoritetsrättigheterna.

Förslag: Regeringen bör i lämpligt sammanhang pröva frågan om att införa språk som diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen.

Kommentar: Kan påverka kommunen.

12.5 Språkvårdande arbete och revitalisering

Bedömning: Flera av de nationella minoritetsspråken utgörs av ett antal varieteter eller dialekter. Beaktandet av denna variation är av stor betydelse i det revitaliseringsarbete som behöver bedrivas för minoritetsspråken.

Förslag: Regeringen bör ge Institutet för språk och folkminnen ett tydligt uppdrag också för de nationella minoriteternas varieteter och dialekter.

Kommentar: Hur ser uppdraget ut hos Sametinget för språkvård av det samiska språket? I och med att det inte ligger under institutet för språk och folkminnen. Ett förtydligande bör göras annars ska alla nationella minoritetsspråken ligga under ISOF som i dagsläget är den myndighet där all gammal dokumentering av språken oavsett varieteter finns. De samiska förvaltningskommunerna ansvarar idag för stor del av revitaliseringsarbetet dels inom förskolan men även inom kommunen. Hur påverkas kommunerna av detta förslag?

MALÅ KOMMUN

Ulrika Renström
Sámien ektiediejjie/samisk handläggare